

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zanedbání povinné výživy a účinná lítost

Trestný čin zanedbání povinné výživy, který je upravený v ustanovení § 213 trestního zákona, patří vedle krádeže a porušování domovní svobody k nejčastěji páchaným trestným činům na území České republiky. V tomto ustanovení jsou chráněny vyživovací vztahy, které pramení ze zákona o rodině

Trestný čin zanedbání povinné výživy, který je upravený v ustanovení § 213 trestního zákona, patří vedle krádeže a porušování domovní svobody k nejčastěji páchaným trestným činům na území České republiky. V tomto ustanovení jsou chráněny vyživovací vztahy, které pramení ze zákona o rodině. Přestože zákon o rodině vymezuje mnoho druhů vyživovacích vztahů (např. vyživovací povinnost rodičů a dětí, vyživovací povinnost mezi osvojencem a osvojitelem, mezi příbuznými v pokolení přímém, mezi manžely aj.) V praxi se toto ustanovení aplikuje především na vyživovací vztahy rodičů k nezletilým dětem. Z výše uvedeného vyplývá, že se pro vznik a určení rozsahu vyživovací povinnosti nevyžaduje, aby byla určena rozhodnutím soudu, tato povinnost vyplývá přímo ze zákona o rodině.

Obsahem povinnosti vyživovat nebo zaopatřovat jiného je nejen poskytování peněžitého plnění, ale také faktická péče (jde nejen o samotnou výživu, ale také o ošacení, bydlení, péči o zdraví a čistotu, vykonávání dohledu nad svěřenou osobou, přípravu k budoucímu povolání aj.). Trestné jsou podle zákona dvě formy jednání a to neplnění vyživovací povinnosti (Kdo neplní, byť i z nedbalosti, svou zákonnou povinnost vyživovat nebo zaopatřovat jiného, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok) a vyhýbání se plnění této zákonné povinnosti (Kdo se úmyslně vyhýbá plnění své zákonné povinnosti vyživovat nebo zaopatřovat jiného, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta). Pod pojmem neplnění vyživovací povinnosti judikatura rozumí kromě případů, kdy povinný subjekt neplní povinnost vůbec i neplnění vyživovací povinnosti v povinném rozsahu a za trestné je tak považováno i neplnění několika jednotlivých měsíčních dávek. Zpravidla jde o nejméně šest měsíčních dávek (č. 49/92 Sb. rozh. tr.). Vyhýbání se je definováno jako neplnění vyživovací povinnosti spojené s jednáním, jímž se pachatel chce zbavit své povinnosti nebo zmařit vymáhání výživného např. záměrně často mění bez vážného důvodu zaměstnání nebo úmyslně přijme zaměstnání s malým výdělkem (č. 56/51, 40/61 Sb. rozh.tr.). V této souvislosti je nutno upozornit, že plnění zákonné vyživovací povinnosti nespočívá jen v samotném placení výživného, ale i v tom, že osoba, která je povinna výživné platit, si z vlastní iniciativy zjistí, kde se zdržuje osoba, které má být výživné placeno, pokud je vzhledem k okolnostem toto zjištění pro povinnou osobu dostupné (č. 16/96 Sb.rozh.tr.). Za výživné rozhodovací praxe nepovažuje příležitostná plnění v době styku otce s dětmi, která mají povahu dávků či jiných podobných plnění nesměřujících k uspokojování odůvodněných potřeb nezletilých dětí. Od vyživovací povinnosti není rodič osvobozen ani v případech, že je zbaven rodičovských práv.

K naplnění skutkové podstaty v § 213 odst. 1 tedy neplnění vyživovací povinnosti stačí nedbalostní jednání. V případě vyhýbání se plnění vyživovací povinnosti (§ 213 odst. 2) je vyžadován úmysl.

V souvislosti s trestným činem zanedbání povinné výživy se v ustanovení § 214 trestního zákona objevuje zvláštní institut účinné lítosti, který umožňuje, po splnění zákonem stanovených podmínek, zánik trestnosti pachatele. Trestnost zaniká, splní-li pachatel dodatečně dobrovolně svou vyživovací povinnost v celém rozsahu a to dříve než soud prvního stupně počne vyhlašovat rozsudek. To vše musí být podmíněno skutečností, že zanedbání povinné výživy nebude mít trvale nepříznivé následky.

Další články:

- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)